

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра географії України та регіоналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

“ 29 ” серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ОСНОВИ СТІЙКОГО (ЗБАЛАНСОВАНОГО) РОЗВИТКУ УКРАЇНИ**

обов'язкова

Освітньо-професійна Регіональний розвиток і просторове планування
програма

Спеціальність С6 Географія та регіональні студії

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет географічний

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «*Основи стійкого (збалансованого) розвитку України*» **складена відповідно до освітньо-професійної програми «Регіональний розвиток і просторове планування».**

Розробник:

Пасічник Микола Дмитрович – доцент кафедри географії України та регіоналістики, кандидат географічних наук, доцент.

Викладачі, що забезпечують читання даної навчальної дисципліни:

Пасічник Микола Дмитрович – доцент кафедри географії України та регіоналістики, кандидат географічних наук, доцент;

Григорійчук Віталій Васильович – асистент кафедри географії України та регіоналістики.

Погоджено з гарантом ОП _____ **Іван КОСТАЩУК**

(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри географії України та регіоналістики
Протокол № 12/1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ **Іван КОСТАЩУК**

(підпис)

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова навчально-методичної ради _____ **Наталя АНДРУСЯК**

(підпис)

Мета навчальної дисципліни: полягає у вивченні основ комплексного географічного аналізу процесів стійкого (збалансованого) розвитку території; науково методичних основ інтеграції трьох складових стійкого (збалансованого) розвитку: економічного зростання, соціального розвитку, охорони та збереження навколишнього середовища.

Основні **завдання** вивчення дисципліни:

- формування чіткого і правильного розуміння процесів стійкого (збалансованого) розвитку території;
- вивчення теоретичних основ зародження і формування необхідності впровадження заходів сталого (збалансованого) розвитку суспільства;
- розуміння особливостей розвитку процесів збалансованого розвитку суспільства;
- осмислення механізмів стійкого (збалансованого) розвитку у контексті динамічних концепцій регіонального розвитку;
- розуміння економічних, соціальних, демографічних, екологічних проблем депресивних територій;
- вивчення відмінностей перебігу основних суспільно просторових процесів збалансованого розвитку;
- прогнозування можливих наслідків стійкого (збалансованого) розвитку територій.

Результати навчання:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 1. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів, в тому числі міжнародних, що будуть висвітлювати особливості впливу глобалізації на регіони та просторові моделі їх економіки.

СК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи та суспільства, а також причинно-наслідкових зв'язків розвитку та взаємодії природи і суспільства й уміння їх використовувати у професійній, соціальній та педагогічній діяльності;

СК 3. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах, а також застосовувати різні методи досліджень процесів регіоналізації, уміння ідентифікувати, аналізувати й оцінювати економічні, соціальні та екологічні проблеми регіонів у їх просторовій перспективі.

ПР 01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПР 02. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.

ПР 03. Пояснювати особливості організації географічного простору та знати базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур.

ПР 04. Аналізувати географічний потенціал території.

ПР 07. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.

ПР 09. Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

ПР 10. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні, а також особливості процесів глобалізації економічного, соціального, політичного, культурного і духовного розвитку людства, головні закономірності розвитку глобальних проблем та глобалістики.

ПР 11. Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки.

ПР 14. Вміти збирати, систематизувати, опрацьовувати та аналізувати наукову і технічну інформацію для вирішення географічних завдань.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			Кредитів	Годин	Змістових модулів	Лекцій	Практичних	Семинарських	Лабораторних	Самостійна робота	Індивідуальні завдання	
Денна	1	1	4	120	2	30	30	-	-	60	-	залік
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи дослідження стратегії стійкого (збалансованого) розвитку території. Основні складові національної стратегії переходу до стійкого розвитку.													
Тема 1. Передумови формування засад сталого (збалансованого) розвитку.	11	2	4			5							
Тема 2. Роль ООН у визначенні засад стійкого (збалансованого) розвитку	9	4				5							
Тема 3. Поняття системи і розвитку.	11	2	4			5							
Тема 4. Формування системи «суспільство-природа»	8	3				5							

Тема 5. Економічне зростання і стійкий (збалансований) розвиток	11	2	4			5						
Тема 6. Екологічні проблеми у контексті сталого розвитку	10	2	3			5						
Разом за ЗМ1	60	15	15			30						
Змістовий модуль 2. Національний шлях до стійкого (збалансованого) розвитку.												
Тема 7. Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства	12	2	4			6						
Тема 8. Україна в контексті переходу на засади сталого розвитку	8	2				6						
Тема 9. Соціальна мобілізація для сталого місцевого розвитку	18	6	6			6						
Тема 10. Доступність та справедливість використання ресурсів стійкого (збалансованого) людського розвитку в Україні	8	2				6						
Тема 11. Альтернативні стратегії розвитку людства	14	3	5			6						
Разом за ЗМ 2	60	15	15			30						
Усього годин	120	30	30			60						

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ПЕРЕЛІКОМ ПИТАНЬ

№	Назва теми з основними питаннями
1	Тема 1. Вступ. Передумови формування засад сталого (збалансованого) розвитку. 1. Визначення і сутність стратегії сталого розвитку

	2. Завдання і головні принципи переходу до сталого розвитку 3. Історія формування концепції сталого розвитку 4. Відображення питань сталого розвитку у законодавстві України
2	Тема 2. Роль ООН у визначенні засад стійкого (збалансованого) розвитку 1. Система Організації Об'єднаних Націй. 2. Конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992р.). 3. Саміт тисячоліття. 4. Цілі розвитку тисячоліття. 5. Світовий саміт зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2002р.). 6. Саміт ООН з питань Цілей розвитку тисячоліття (2010р.).
3	Тема 3. Поняття системи і розвитку. 1. Принципи функціонування систем 2. Уявлення про розвиток систем 3. Системний підхід і системний аналіз 4. Механізми стійкості систем 5. Основні характеристики стійкості системи
4	Тема 4. Формування системи «суспільство-природа» 1. Еволюція Всесвіту і біосфери 2. Еволюція людини і суспільства 3. Світоглядна і методична спадщина давніх цивілізацій 4. Формування моральних принципів і обмежень в суспільстві
5	Тема 5. Економічне зростання і стійкий (збалансований) розвиток 1. Економічний розвиток та економічне зростання 2. Фактори економічного зростання і сталий розвиток 3. Теорії сталого розвитку 4. Слабка та сильна стійкість 5. Індикатори сталого розвитку.
6	Тема 6. Екологічні проблеми у контексті сталого розвитку 1. Актуальність екологічно збалансованого розвитку. 2. Основні екологічні проблеми України. 3. Екологічні проблеми у стратегії національної безпеки. 4. Пріоритети збалансованого розвитку.
7	Тема 7. Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства 1. Роль науки та освіти у визначенні засад сталого розвитку. 2. Зміцнення наукової бази з метою сталого розвитку і нового управління 3. Розширення наукового знання про систему Земля. 4. Вдосконалення довгострокових наукових оцінок і прогнозів. 5. Створення наукового потенціалу. 6. Переорієнтація освіти на сталий розвиток. 7. Розширення поінформованості населення
8	Тема 8. Україна в контексті переходу на засади сталого розвитку 8.1. Проблеми сучасного економічного розвитку України. 8.2. Цілі розвитку тисячоліття та Україна. 8.3. Національні особливості переходу України на шлях сталого розвитку. 8.4. Індикатори сталого розвитку в Україні.
9	Тема 9. Соціальна мобілізація для сталого місцевого розвитку 1. Роль громад у розвитку суспільства 2. Соціальна мобілізація 3. Складові елементи соціальної мобілізації 4. Механізми впровадження соціальної мобілізації 5. Проект «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку» 6. Проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»

	7. Проекти «Програма розвитку та інтеграції Криму» і « Чорнобильська програма відродження та розвитку»
10	Тема 10. Доступність та справедливість використання ресурсів стійкого (збалансованого) людського розвитку в Україні 1. Концепція ресурсної справедливості. 2. Географічна нерівність у доступі до ресурсів в Україні. 3. Соціальний аспект доступу до ресурсів. 4. Проблема міжгенераційної справедливості на прикладах України. 5. Роль держави та інституцій у забезпеченні справедливого доступу. 6. Шляхи досягнення ресурсної справедливості в Україні.
11	Тема 11. Альтернативні стратегії розвитку людства 1. Поняття ноосфери і шляхи розвитку людства 2. Теорія біотичної регуляції і стабілізації довкілля 3. Спроби створення штучної біосфери 4. Екологізація виробництва 5. Екоекономіка 6. Симбіотичний шлях розвитку 7. Екологічний розвиток 8. Концепція коеволюції М.М. Моїсеєва 9. Енергія прогресу 10. “Еко-соціальна ринкова економіка”

Тематика практичних (семінарських) занять

№	Назва теми	К-сть годин	К-сть балів
1	Стійкий (збалансований) розвиток держави: теорія, методологія, механізми забезпечення.	4	4
2	Реалізація принципів стійкого (збалансованого) розвитку в забезпеченні економічної та екологічної безпеки держави.	4	4
3	Інформаційні технології в системі забезпечення стійкого (збалансованого) розвитку.	4	4
4.	Енергетика в системі забезпечення стійкого (збалансованого) розвитку держави.	3	4
5	Організаційно-економічні механізми та практична реалізація забезпечення стійкого (збалансованого) розвитку держави .	4	5
6	Організаційно-управлінське забезпечення стійкого (збалансованого) господарювання. Безпека та стійкий (збалансований) розвиток природоресурсної сфери.	6	5
7	Інвестиційна, інноваційна та соціальна вмотивованість стійкого (збалансованого) розвитку соціально-економічних систем	5	4
	Всього	30	30

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ п/п	Назва теми	К-сть годин	К-сть балів
1	Ідея «людського розвитку» в контексті вивчення трансформаційних фаз новації стійкого (збалансованого) розвитку суспільства	5	0,5

2	Екологічний аспект стратегії стійкого (збалансованого) розвитку	5	0,5
3	Регіональна практика енергозбереження у реалізації проекту ЄС/ПРООН «місцевий розвиток, орієнтований на громаду»	5	0,5
4	Стійкий (збалансований) розвиток громади як фактор регіонального управління	5	0,5
5	Фінансове стимулювання стійкого (збалансованого) розвитку на рівні територіальних громад.	5	0,5
6	Досвід впровадження енергозберігаючих технологій в рамках міжнародних проектів розвитку	5	0,5
7	Правове забезпечення діяльності громади в стійкому (збалансованому) людському розвитку України	6	0,5
8	Синергетичний вимір сталого розвитку суспільства	6	0,5
9	Механізм впливу громади на органи місцевої влади у сталому людському розвитку	6	0,5
10	Соціальний та соціетальний капітали сталого розвитку суспільства	6	1,0
11	Психологічні аспекти формування культури енергозбереження у студентів	6	0,5
	Разом	60	11

Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

У процесі вивчення дисципліни «Основи стійкого (збалансованого) розвитку України» основними методами навчання виступають лекція та практична робота. Важливе місце також відводиться самостійній роботі студентів.

На лекційних заняттях студентам розкривається науково-теоретичний зміст і практичне значення тем, які розглядаються. Лекційний матеріал завжди подається з поясненнями, у формі бесіди зі студентами. Також застосовуються наочні елементи навчання (ілюстрації, презентації).

Практичні роботи дозволяють закріпити теоретичні знання, отримані на лекціях і у процесі самостійної роботи, а також сформувати практичні навички їх застосування. На заняттях переважають такі словесні елементи навчання, як пояснення та інструктаж, та наочні – демонстрація, спостереження.

Самостійна робота студентів сприяє розвитку навичок критичного мислення та розкриття творчого потенціалу студентів. Вона припускає самостійне оволодіння необхідною інформацією та формування у студентів умінь самостійного аналізу курсу, що вивчається.

Методи навчання

Система контролю та оцінювання

Лекції – бесіди. Опитування з доповненнями, дискусією та ув'язкою з іншими питаннями. Дискусія і обговорення проблемних запитань. Дистанційне навчання. Moodle - <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5897>. Презентації. Тестування. Захист практичних робіт.

Форми поточного контролю: усні опитування (колоквиуми), практичні роботи, реферати, тестування.

Форма підсумкового контролю: залік.

Засоби оцінювання: стандартизовані тести, реферати, есе.

Критерії та засоби оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерії підсумкового оцінювання.

Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Основи стійкого (збалансованого) розвитку України» проводиться двічі на семестр, згідно розкладу модульних контролів визначених навчальною частиною в межах годин, які відведені на практичні заняття. До початку модульної контрольної роботи студенти мають мати поточні підсумкові бали за практичні роботи та самостійну роботу. Виконання модульної контрольних робіт передбачає

виконання тестових завдань. Максимальна кількість балів одержаних під час контрольних робіт становить 10 балів. Студент, який не з'явився на модульні контрольні роботи (з поважних причин, підтверджених документально) має право повторно пройти контроль. Перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються. Під час другого модульного підсумкового контролю викладач оголошує загальну кількість балів накопичених студентом. Якщо студент набрав 60 і більше балів, то залік може бути виставлений за результатами модульних контролів на момент оголошення результатів. У разі, якщо студент бажає поліпшити свою оцінку, він складає залік за всією програмою навчальної дисципліни. При цьому в підсумковій оцінці не враховуються накопичені бали

Зарахування результатів неформальної освіти

Зарахування результатів неформальної освіти регламентовано наступними документами:

«Положенням про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти у системі формальної освіти) (зі змінами)» <https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>

«Порядком визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» <https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>

Додатково можливо отримати 6 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	зараховано
	B (80-89)	
	C (70-79)	
	D (60-69)	
	E (50-59)	
Незараховано	FX (35-49)	незараховано (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незараховано (з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання)

Семестровий контроль з дисципліни «Основи стійкого (збалансованого) розвитку України» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового заліку усна. Якщо студент набрав 50 і більше балів, то залік може бути виставлений за результатами модульних контролів на момент оголошення результатів. Критерії оцінювання доводяться до відома студентів на першому занятті. Підсумкова оцінка з дисципліни визначається викладачем з врахуванням балів, отриманих і за відповіді на додаткові питання. Причому під час відповіді враховується повнота розкриття питань; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; логіка викладення, культура мови; аналітичні міркування, уміння робити порівняння і висновки.

**Розподіл балів, які отримують студенти
(залік)**

Вид контролю	Модуль	Тема	Тестові завдання до лекційних занять	Самостійна робота	Практичні роботи	Модуль контроль	Всього балів
Поточний контроль		1.	1	0,5			1,5
		2.	1	0,5	4		6,5
		3.	1	0,5	4		1,5
		4.	1	0,5	4		6,5
		5.	1	0,5			1,5
		6.	1	0,5	4		6,5
	Всього за модуль 1		6	3	16	5	30
		7.	1	0,5			1,5
		8.	1	0,5	5		5,5
		9.	1	0,5			1,5
		10.	1	1,0	5		5,5
11.		1	0,5	4		5,5	
Всього за модуль 2		5	3	14	8	30	
Всього за поточний контроль*			11	6	30	13	60
Підсумковий контроль – залік.							40
Разом							100

Рекомендована література

1. Стратегія сталого розвитку: Підручник / [В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд]. За редакцією професора В.М.Боголюбова. – К.: ВЦ НУБІПУ, 2018. – 446 с.
2. Наукові засади розробки стратегії сталого розвитку України: Монографія / Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Інститут географії НАН України, Інститут проблем природокористування та екології НАН України. – Одеса, 2012. – 714 с.
3. Сталий людський розвиток: забезпечення справедливості: Національна доповідь / кер. авт. колективу Е.М. Лібанова / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи. – Умань: Візаві, 2012. – 412 с.
4. Стан виконання в Україні положень «Порядку денного на ХХІ століття» (2002-2012) / За ред. Руденко Л.Г. – К.: Академперіодика, 2014. – 359 с.
5. Оцінка стану виконання підсумкових документів Всесвітнього саміту зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002) в Україні / Руденко Л.Г., Білявський Г.О., Горленко І.О. та ін. – К.: Академперіодика, 2004. – 208 с.
6. Лісовський С.А. Основи сталого (збалансованого) економічного, соціального, екологічного розвитку. – Житомир: Полісся, 2007. – 108 с.
7. Лісовський С.А. Суспільство і природа: баланс інтересів на теренах України. – К.: Інститут географії НАН України, 2009. – 300 с.
8. Марушевський Г.Б. Етика збалансованого розвитку. – К.: Центр екологічної освіти та інформації, 2008. – 400 с.
9. Оцінка виконання Планів дій Європейської політики сусідства. Виконання Плану дій Україна-ЄС: довідник та сталий розвиток. Під ред. Н. Андрусевич. – Львів. – 2009. – 104 с
10. Україна: основні тенденції взаємодії суспільства і природи у ХХ ст. (географічний аспект) / за ред. Л.Г. Руденка. – К.: Академперіодика, 2005. – 320 с.

11. Руденко Л.Г., Лісовський С.А. Роль Українських Карпат у забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку України // Український географічний журнал. – 2009. - № 3. – С. 23-29.
12. Сталый розвиток — XXI століття: управління, технології, моделі. Дискусії 2018: колективна монографія / Національний технічний університет України – Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського, Національний університет —Києво-Могилянська академія, Інститут телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України, Донецький державний університет управління, Вища економіко-гуманітарна школа / за ред. проф. Хлобистова С.В. – Київ, 2018. – 668 с. – Електронне видання. ISBN: 978-83-63649-17-3
13. Про концепцію сталого розвитку населених пунктів: Постанова Верховної Ради України // Офіційний вісник України. – 2000. - № 1. – С. 29-40.
14. Підсумки конференції ООН зі збалансованого розвитку «Ріо + 20» // Екологічний вісник. – 2012. - № 3. – С. 2-3.
15. Dzhaman V., Koliadynskyy P. Big Towns: Territorial-Functional Organization and Strategy of Development (the Case of Chernivtsi). – Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2015. – 226 p.
16. Джаман В.О. Регіональні системи розселення: демогеографічні аспекти. – Чернівці: Рута, 2003. – 392 с.
17. Джаман В.О. Методологічні засади дослідження відповідності систем розселення територіальній структурі суспільно-географічних комплексів // Економічна та соціальна географія: Наук. зб. – К., 2004. – Вип. 55. – С. 87- 92.
18. Джаман В.О. Міста – опорні центри територіальних систем розселення слабоурбанізованих регіонів (на матеріалах Західної України) // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. праць. Вип. 199: Географія. – Чернівці: Рута, 2004. – С. 116-124.
19. Джаман В.О. Територіальна структура систем розселення – каркас просторової організації суспільно-географічних комплексів // Проблеми безперервної географічної освіти і картографії: Зб. наук. праць. – Вінниця: Антекс – УЛТД, 2004. – Вип. 4. – С 101-107.

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»
<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»
https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf